

so zdaj, in da ne bi naši predstarši nam totih reči spravili, ktere zdaj imamo, bi jih zdaj ne bi imeli; zato moramo jim zahvalni biti za nje; kar pa oni niso mogli spraviti, to moramo zdaj mi spravljati.

Taki neučljivi in vražni ljudje se tudi bojijo hram (hišo) popravljati, nove peči delati ali nov hram staviti, ker menijo, da bodo potem umrli. Zgodí se, da gospodar ali gospodinja od prevelike skrbi, težkega dela in velikega truda si zdravje pokvari, kadar nov hram stavi, in da umrje; al tega ni novi hram kriv ali nova peč; kajti tudi pri drugem delu se zná človek pokvariti, zbetežiti in umreti. Da bi na to vsi ljudje gledali, bi nikdo ne upal si pri hramu kaj popraviti ali nov hram si postaviti.

6. Dober gospodar je pobožen. — Pobožnost njega vodi. On ima strah božji, ki je začetek vse modrosti. On se bojí Boga razžaliti po kaki krivici ali grehu. On vé, da vso srečo in vés blagoslov na svojem polji in pri svojem hiševanju od Boga ima, zato on moli Boga in ga prosi za njegove milosti, pomoči in dobrote. Vsigdar je njemu zdravja, sreče, dežja ali lepega vremena treba, ako hoče svojo zemljo dobro opravljati; on moli in prosi tedaj Boga za lepo vreme, za dež, kadar ga je treba, za odvrnenje hudega vremena, in naj bi Bog poblagoslovil žitno polje in vinske gore. Pobožen gospodar opravlja s svojimi ljudmi pohošeno božjo službo po kršanski veri, pa opravlja tudi očitno božjo službo s svojimi ljudmi skrbno. Tak pobožen hišen oče svoje otroke po kršansko podučuje in izrejuje v božjem strahu.

7. Dober gospodar je pravičen. — Pravičnost ga uči njegove dolžnosti proti Bogu in bližnjemu. On spolnuje zvesto dolžnosti, ktere mu njegova vera do Boga naklada. On spolnuje verno dolžnosti do svojih deželskih oblastnikov, in plačuje dače ob pravem času, in dava davke, ki se mu naložijo, ker vé, da se mora dati cesarju, kar je cesarjevega, in Bogu, kar je božjega. On dá tudi svojemu bližnjemu, kar je dolžan njemu dati; plati vsakemu družinčetu in delavcu, kar si zasluži; nikoga ne okane. On je mož beseda; kar pové, je resnica, kar obeča, to učini; on ne laže. Svoje premoženje si on po pravici spravlja, nikomur ne dela krivice; družinčeta in delavca ne preobklada z delom; terja samo, kar je prav, zato pa ima tudi srečo; tudi siromaki pri njem niso pozabljeni. On dava tudi za pobožne namene, pomaga cerkvi, dava pobožnim družbam in opravlja dobre dela, kjer more, ker spoznava posvetno blago za dar božji.

(Konec prihodnjic.)

Naznanilo gospodarjem, ki želijo hmelj saditi.

Rekli smo unidan v našem listu, da česki žateški hmelj (Saazer Hopfen) je najbolji, najžlahnejši. Danes jim naznanjamo po 7. listu „Allg. L. u. F. Ztg.“, da kdor želi hmeljevih sadik (Setzlinge) za poskušnjo dobiti, naj se obrne v Žatec (Saaz) na Českem na gospoda Jožefa Schöffel-na, pri katerem se 100 sadik dobí za 1 gold., se vé da koš, v katerem se sadike razpošiljajo, se plača posebej in tudi za vožnino po železnici kot „Eilgut“.

Pravi čas za to razpošiljanje je v prvi polovici prihodnjega mesca (aprila).

Nekaj o našem šolstvu.

V Beču 3. marca. Milo solnce je začelo po krajinah naše drage domovine svoje blage žarke razpošiljati in razgrevati srca, ki so skoraj bile otrpele, solnce rodoljubja krasno sveti nad Slovenijo in budi novo življenje tam, kjer je pred vladala skoraj grobna tihota. Cilj in konec tega blagega plamena ljubezni pa mora biti in tudi večidel je — sreča narodova.

Rodoljub mora tedaj najpoprej vediti, v čem obstoji in na kakem temelju in po katerih sredstvih se zida sreča naroda. — Srečen je človek, če je to, kar bi imel biti, to

je, če se njegovo življenje s svojim namenom ujema, zakaj za vsako bitje je najpoglavitniša reč njegov namen. Da pa človek svoj namen doseči more, je treba, da ga pozná in da ima potrebne sredstva k temu.

Ker je pa človek duša in telo, so tudi sredstva dvojne, namreč dušne in materialne. Dušne sredstva so vednosti v širjem smislu, med ktere spada v prvi vrsti vednost vere, in pa sploh vednosti, ki imajo za predmet resnico, krasoto in pravico. Materialne sredstva so pa prav za prav le posredne, ker imajo namen, le življenje človeško ohraniti in sploh za razne telesne potrebe skrbeti. Pa tudi tu je treba človeku mnogoterih reči vediti, in če jih hoče vediti, se jih mora učiti, posebno če hoče napredovati, — napredka pa je v vsem treba, ker kolo silnega časa to terja.

Vidi se tedaj, da človeku, če hoče srečen biti, treba je se učiti. Kar pa o posamesnem človeku veljá, to veljá tudi o množini človekov — o narodu. Rodoljub mora toraj posebno skrbeti, da ima narod dosti priložnosti se učiti, in sicer tako, da se učenje ujema s splošnim namenom človeškim, to je, on mora skrbeti najbolj za — šolstvo.

Ako se tedaj na naše šolstvo ozremo, moramo pa, žalibog, priznati, da je to, kar bi imelo v najboljšem stanu biti, naša najglobokejša rana. Vseučilišča svojega (ali saj jugoslovanskega) nimamo; gimnazij in realk svojih nimamo; saj vendar ne moremo čisto nemških, ki so v naših krajih, svoje imenovati?

Pa bo morebiti kdo rekel: vsaj je vse eno, v katerem koli jeziku se mladina uči, samo da se le uči. Jaz bi odgovoril: Prijatelj, res, vse eno bi bilo, da bi se le ravno tako dobro učila. Pa to ravno je veliko vprašanje: ali se more v ptujem jeziku, ki se ga mora še le naučiti, ravno tako učiti kakor v maternem, v katerem se je od mladih nog misliti učil, ki mu je tako rekoč že prirastel, in en del njegove nature postal, tako, da, če ga zavrže, svojo naturo oskvrni. Potem pa bi še prašal: Kdo povrne dolgi čas, ki ga mladenec z učenjem ptujega jezika zgubi? Koliko drugega za življenje različnim stanovom potrebnega bi se zamogel v tem času naučiti! Ali so morebiti, na priliko, ljudske šole samo zato na svetu, da se človek jezika uči, drugih vednost pa ne!! Tega ni nikjer drugod v nobeni državi. Prav je, da se človek tudi ptujih jezikov uči in mi zlasti Avstrijanci nemškega, al vsaka reč mora na pravem mestu, ob pravem času biti, ne pa, da mora slovensk fantič že v začetnih šolah nemšk filolog biti! Da to niso prazne besede, sem sam na sebi zvedil. Ker sta oče in mati znala nemški, sem tudi jaz se že od mladih nog v tem jeziku vadil; pa priznati moram, da v prvih treh, četrh letih gimnazije se nisem veliko več naučil, kakor to, da sem nemške knjige zastopil. Kaj pa še le taki, ki domá ne besedice nemške ne čujejo! Potem bi spet prašal: ali ni to mučenje, če si morajo mladenčci reči v glave zabijati, ki jih ne razumejo? Kdo pa ima pravico, mladino tako po nedolžnem mučiti? Ostal bi le še en ugovor, namreč ta, da naš jezik ni sposoben za znanstvene reči. Ni mi treba tega ugovora poderati, ker se že sploh djangsko pokazuje, da je laž.

Obrnimo se pa k šolstvu na kmetih. Nisem toliko znan po celem Slovenskem, da bi si upal o tej reči sploh soditi, meni je le južni del štajarske Slovenije bolj znan. Zastran ljudskega šolstva pa vendar morem reči, da je jo! izvzemši nekoliko število dobro vredjenih šol pod rodoljubnimi omikanimi učitelji. Pa že celo pripravništvo za učiteljski stan le malo veljá. Kdor si ta stan izvoli, mora dve prvi leti nižje realke se učiti. Koliko se tam naučí? — malo, ker ni dosti razumel; kar je pa z velikim trdom si v glavo zabil, se mu je skadilo, ko je čez šolski prag stopil. Edino v risanju mu je morebiti še kova trohica ostala! Potem pride v preparantno ali pripravniško šolo po navadi le eno leto! in se nauči malo orgljati, drugega pa malo, ker malo ali nič ne zastopi. Dobro se spomnim, ko sem enkrat v